

Balanç de la legislatura 2015-2019 i propostes per un canvi de model econòmic

Des del col·lectiu Tot Inclòs, estam **preocupades per la deriva de creixement i insostenibilitat iniciada a les nostres illes ara fa mig segle**, responsable de les principals agressions al nostre territori així com de les emissions de gasos que agreugen el canvi climàtic. **Un model amenaçat per la crisi energètica que vindrà** degut a l'esgotament dels recursos energètics fòssils, fet que no permetrà sostindre el model econòmic, polític i social actual. Un model **que, a més, depèn de factors externs** (importació de turistes i materials, clima, disponibilitat energètica...), pel que si algun dels pilars que el suporta cau, pot esdevenir en un col·lapse econòmic i social.

Ara que ja portem 5 anys visibilitant i denunciant els danys i conseqüències del turisme a les nostres illes, des del col·lectiu Tot Inclòs ens veiem amb coratge per fer **un balanç de la legislatura 2015-2019 en matèria turística** a nivell autonòmic i insular. Una legislatura que, recordem, ha estat governada per la coalició formada pel PSIB i Més per Mallorca tant en el Parlament com en el Consell, en aquesta darrera institució juntament amb Podem.

En aquest document pretenem evidenciar, de manera breu i concisa, dues qüestions: **les polítiques aplicades (o no) en matèria turística i les conseqüències d'aquestes**. Per acabar, en vista de la falta de plantejaments valents dels partits que es presenten a les eleccions autonòmiques i municipals, **proposem una sèrie de mesures encaminades a iniciar el**, entenem, **canvi necessari** per assolir unes illes més verdes, justes i lliures.

Polítiques turístiques

Passem a desglossar, breument, les principals polítiques que s'han aplicat en matèria turística:

- **Creació de l'impost «de turisme sostenible».** Un impost que, a diferència de l'ecotaxa aprovada pel primer Pacte de Progrés presidit per Francesc Antich, no és finalista ja que no destina la totalitat del recaptat a la preservació i conservació del territori per tal de revertir les nocivitats turístiques sobre el medi ambient; ni tan sols per iniciar el camí de la transformació del model econòmic. De fet, permet destinar part dels ingressos a subvencionar infraestructures necessàries per suportar la pressió turística (per exemple, hídriques), seguir promocionant el turisme, promoure la investigació en matèria turística o generar institucions pro-turístiques com l'Escola d'Hoteleria d'Eivissa.
- **Conquesta de nous espais per a l'allotjament turístic.** Dins aquesta legislatura s'ha permès el lloguer turístic a habitatges plurifamiliars (abans estava prohibit) i a les finques d'explotació agrària (anomenades agroestades), mitjançant les modificacions de la Llei del turisme i la Llei agrària, respectivament. D'aquesta manera, s'acaba d'expandir l'oferta

d'allotjament als nuclis residencials (generant conflictes amb els residents) i a foravila, que ja estava envaïda pel lloguer turístic a finques i xalets unifamiliars.

- **Desestacionalització?** Després de fomentar el turisme en temporada baixa a nombroses fires turístiques mitjançant la campanya *Better in winter*, s'ha aconseguit créixer en arribada de turistes durant l'hivern. No obstant això, no s'ha aconseguit aturar el creixement durant l'estiu, com evidenciem posteriorment, pel que ha crescut l'arribada de turistes durant tot l'any.
- **Intensificació de la promoció turística tot cercant nous mercats emissors.** A final de legislatura s'han transferides les competències en promoció turística als diferents consells insulars, des d'on s'ha continuat assistint a les grans fires turístiques (l'ITB de Berlín, FITUR a Madrid...). A part, s'ha assistit a fires de països que no són els principals emissors turístics per les Balears, així com que s'ha cercat obrir noves rutes aèries, mitjançant el Comitè de Desenvolupament de Rutes Aèries de l'aeroport de Son Sant Joan, a la cerca de nous mercats emissors, com són la Xina, Estats Units, Canadà, Brasil i Argentina.
- **Foment de nous nínxols de mercat.** Tot cercant l'anelada desestacionalització, s'ha promocionat altres modalitats turístiques a part del «sol i platja» com són la gastronòmica, cultural, esportiva... fins arribar a promocionar l'illa com a plató cinematogràfic, animant a la indústria audiovisual global a gravar a Balears per tal de mostrar-se al gran aparador de les produccions filmogràfiques internacionals. A part, també s'ha intensificat a consciència el sector de la nàutica, molt vinculada al turisme, fins al punt d'habilitar el Centre Integrat de Formació Professional en Nàutica per tal de formar-hi futurs treballadors.
- **Defensar el turisme front al creixent qüestionament.** Arran de les famoses pintades al casc antic de Palma qüestionant la indústria turística, el Govern va córrer a posicionar-se a favor del sector. Així ho demostra la campanya *Benvingut turisme sostenible* llançada poc després per la Conselleria d'Innovació, Recerca i Turisme amb el suport de les patronals CAEB i PIMEB i dels sindicats CCOO i UGT. A més, cal mencionar la campanya en el mateix sentit del PP balear *We love tourism*. Finalment, recordar que dins aquesta legislatura es va posar en marxa la Nit del turisme, una entrega de guardons en la que es pretén premiar la suposada sostenibilitat del sector.
- **Un caramel per les treballadores d'hostaleria.** Després de tantes temporades turístiques amb rècords de guanys per part de les grans cadenes hoteleres mallorquines, i amb un malestar puixant de la població local pels efectes negatius del turisme sobre les seves vides (precarització laboral, augment de la càrrega de treball, carreteres saturades, augment del preu de l'habitatge, etc.) la Federació Hotelera de Mallorca va arribar a un acord amb les principals forces sindicals per signar un nou conveni col·lectiu (2018-2022) amb augments salarials del 17%, una negociació tutelada pel Govern. Un acord que consideram que està pensat per tractar de garantir la pau social –o, en aquest cas, sindical– entre les treballadores a l'hostaleria, a les quals se lis ha negat el reconeixement de moltes malalties laborals que porten anys reclamant.
- **Creació de noves infraestructures per respondre a la saturació turística.** La saturació de les carreteres, agreujada per la creixent mobilitat turística en cotxes de lloguer, s'ha volgut resoldre mitjançant més asfalt, com per exemple l'execució del tram del Segon Cinturó que discorre entre l'autovia de Manacor i la carretera vella de Sineu (per tractar d'alleugerir el

trànsit de la Via de Cintura) així com la polèmica autopista entre Lluçmajor i Campos per tal de donar resposta a la intensificació del tràfic al Migjorn de Mallorca. Unes obres que han estat criticades per l'ús d'escòries procedents de la incineradora de Son Reus, com també ho va ser l'ampliació del moll de ponent del Port de Palma per tal de permetre l'atrancament de creuers amb eslores superiors als 300 metres i així mantenir el creixement en les arribades de creueristes.

- **No s'ha desclassificat sòl urbanitzable.** A Mallorca hi ha 2.000 ha destinades a créixer urbanísticament, el que suposaria 113.000 habitatges nous. Pocs ajuntaments han desclassificat sòl urbà en situació de rural sense desenvolupar, com manava la Llei d'urbanisme. A part, tot i els anuncis de dur a terme una modificació del PTM, aquest no s'ha arribat a tocar, ara que el Consell ja s'havia mostrat partidari a no desclassificar sòl urbà no desenvolupat: simplement deia que no en requalificaria més com a urbanitzable. Tampoc es preveia tocar la parcel·la mínima edificable de 14.000 m².

Com s'ha demostrat, hi ha hagut una clara **línia continuista en quant a polítiques turístiques**: turistització de més espais, recerca de nous mercats i de noves modalitats turístiques, ampliació d'infraestructures i recolzament al sector. **No hi ha hagut, per tant, cap qüestionament del model en absolut.**

Conseqüències

L'aplicació de les polítiques anteriorment mencionades ha suposat recollir els següents resultats:

- **El major increment de places turístiques de la història.** Com ha demostrat Terraferida amb dades de la pròpia Conselleria de Govern, dins aquesta legislatura s'ha produït un augment de l'oferta de places turístiques històric: des de març de 2015, s'han donades d'alta 158.169 places noves, creixent així un 37,3%. Sense comptar, això sí, amb la nombrosa oferta il·legal. Tot i que l'actual Govern defensava haver posat un sostre de places màxim, aquest ja s'ha superat a Menorca (més de 76.000 places per un sostre de 60.000) i a Formentera (amb 20.500 places actuals, per sobre de les 18.000 fixades).
- **Creixement de les arribades durant tot l'any.** Tot i els esforços per l'actual executiu per desestacionalitzar l'economia, és a dir, tractar que augmenti l'arribada de turistes tot l'any per allargar la temporada, tot tractant de desplaçar turistes de la temporada alta a la baixa, les dades diuen que no sols han arribat més turistes a la temporada baixa, sinó que també s'ha crescut a l'alta. Si comparem les arribades en els mesos de temporada alta de 2015 i de 2018, veiem que s'han incrementat en un 15,79% (1.880.077 més). En canvi, si ho feim amb la temporada baixa dels mencionats anys, aquesta s'ha incrementat en un 33,30% (702.622 més). També cal assenyalar que tot i que els creixements interanuals minven dins la temporada alta, també ho han fet a la baixa, pel que no es pot assenyalar les campanyes de desestacionalització com exitoses.
- **Intensificació de la càrrega demogràfica.** L'indicador de pressió humana indica que hi ha hagut un creixement de la mitja de la càrrega demogràfica durant tots els mesos de l'any entre 2015 i 2018. S'ha incrementat més als mesos d'octubre (9,17%), maig (7,90%), abril (6,65%) i juny (6,54%). Per temporades, a l'alta s'ha incrementat un 5,80% (97.045 persones més de mitja) i a la baixa un 5,04% (59.219). Una altra dada que demostra que la pressió turística ah crescut durant tot l'any, no solament a l'hivern.

- **Nova onada encimentadora.** La construcció sobre sòl rústic, estretament lligada al lloguer turístic, ha batut el rècord dels darrers 18 anys. Els propis promotors admeten que principalment construeixen habitatge de luxe, destinat al públic estranger. Actualment s'estan construint uns 3.000 habitatges anuals, xifra que els constructors demanen doblar.
- **Problemes d'accés a l'habitatge.** El preu de l'habitatge s'ha disparat per culpa, entre d'altres coses, de l'especulació vinculada al lloguer turístic, la massiva compra per part de fons voltors i les influències del capitals estrangers que inverteixen en habitatge de luxe. Si a l'abril de 2015 un habitatge nou valia 1.947,2 €/m², a l'abril d'enguany s'havia elevat als 2.948,5 €/m² (+51,42%), un màxim històric. Respecte el lloguer, a l'abril de 2015 es registrava un preu de 8,4 €/m² i a l'abril d'enguany era de 13.1 €/m² (+55,95%) molt a prop dels valors registrats abans de l'esclat de la bombolla immobiliària al 2007.

Com a conclusió, després d'analitzar breument les polítiques en matèria turística que s'han executat aquests darrers 4 anys i dels resultats que han provocat, podem afirmar que **durant aquesta legislatura s'ha produït una intensificació i expansió del monocultiu turístic balear**, agreujant encara més la dependència de l'arxipèlag envers aquest sector.

Propostes per un canvi de model econòmic

Una vegada revisats els programes electorals dels principals partits que opten a tenir representació al Parlament de les Illes Balears o al Consell Insular de Mallorca, especialment els d'esquerra per entendre que poden ser més sensibles als nostres plantejaments, certifiquem que **cap partit està per capgirar el model econòmic de les nostres illes, el monocultiu turístic**. Totes les propostes van en un mateix sentit: reforçar-lo alhora que es tracten de suavitzar els seus impactes. Quasi tots proposen seguir en la via de la falsa desestacionalització, d'obrir nous mercats més «sostenibles», d'apostar per la qualitat en lloc de la quantitat, etc. però sense proposar mesures efectives per tal de revertir, ni que sigui frenar, la creixent pressió i dependència turística.

Per obrir camí cap a la Transició a un altre model radicalment diferent a l'imperant:

- **Reducció de l'oferta de places turístiques** en el sentit que han proposat grups com Terraferida i el GOB. Per cada una que és dóna d'alta se'n han de donar dues de baixa.
- **Fixar un màxim de pressió humana suportable** i fer feina en aquest sentit per anar progressivament decreixent en l'arribada de turistes.
- Pressionar a l'Estat per intentar tenir mà en la gestió de **les portes d'entrada a l'illa: ports i aeroports**.
- **Ni un euro a la promoció turística.** Les illes ja són prou conegudes.
- **Cap euro tampoc a infraestructures i reformes que fomentin l'expansió turística.**
- **Fiscalització dels grans beneficis de les touoperadores i hoteleres**, els quals han de revertir en el bé comú a través de la millora dels serveis bàsics i públics.
- **Impuls decidit del sector primari.** Foment de cooperatives integrals que controlin gran part d'aquesta cadena productiva. Des de l'origen a la venda.
- **Gravar tots els bens immobles en sòl agrari amb finalitats especulatives i turístiques.**
- **Desclassificació de les 2.000 hectàrees de sòl urbanitzable** que resten actualment.

- **Moratòria en la construcció de nous habitatges.**
- **Expropiació dels bens clarament especulatius** als grans tenidors de sòl i habitatge.
- **Reforma de la multitud de cases abandonades.** El problema no és la falta sinó el repartiment i els usos.
- **Fixar uns màxims acceptables al preu del lloguer i del m²** en la compra-venda d'immobles.
- **Plans de reordenació urbana per tal d'afavorir la vida social i els desplaçaments a peu.** S'ha de construir perquè ens apropem i no com s'ha fet durant dècades (en especial des de la irrupció en massa de l'automòbil, les grans superfícies comercials, les urbanitzacions d'adossats i la urbanització del medi rural) perquè ens allunyem.
- **Impuls decidit del petit comerç.** Afavorir els circuits comercials de curta distància.
- **Potenciació a gran escala del transport públic,** en especial el sector ferroviari.
- **Contrarestar ja l'augment del parc automobilístic** i reduir dràsticament la flota de cotxes de lloguer.
- **Fomentar els estudis integrals de les estructures econòmiques.** Saber quin és el nostre real metabolisme per tal de poder anar redirigint-lo cap a un més just i sostenible.

Per altra banda, en la mateixa línia, **animam a la ciutadania crítica i descontenta amb el Sistema a que s'autoorganitzi.** No podem esperar grans canvis des de les institucions. Els canvis els hem de fer nosaltres i des de ja, construint nosaltres mateixos l'alternativa en forma de grups de suport mutu, cooperatives diverses, ateneus, grups de consum i col·lectius diversos.

Una societat civil organitzada i autònoma és la millor garantia de democràcia, fent de contrapoder als poders establert i creant nosaltres la democràcia directa que ens fa vertaderament partícips de la política i de la gestió dels assumptes que ens afecten com a comunitat humana que som.

Per tant apel·lam també a la responsabilitat individual i col·lectiva per, des de ja, començar a revertir el rumb desbocat i sense sentit del capitalisme. Estam farts i rodons de tant creixement...

Mallorca, a 18 de maig de 2019
Col·lectiu Tot Inclòs

Persona de contacte: Gaspar Alomar

Telèfon: 686044581

Correu electrònic: gaspar.alomar@gmail.com